

Joseph Ratzinger - Benedikt XVI., »Jezus iz Nazareta«

Nikakor ni presenetljivo, da papež govori o Jezusu, saj je bistvo njegovega poslanstva je, da kot naslednik apostola Petra danes nadaljuje njegovo izpoved o Jezusu: »Ti si Kristus (Mesija), Sin živega Boga« (Mt 16,16). Ta slovesna izpoved o istovetnosti Jezusa iz Nazareta je trdna skala, na kateri stoji Kristusova Cerkev. Zato je razumljivo, da Petrov naslednik, na katerem je Jezus obljubil zgraditi svojo Cerkev, to izpoved oznanja znova v današnjem trenutku Cerkve. Prav nič ni presenetljivo, da papež govori o Jezusu. To je njegova prva in najpomembnejša naloga.

Presenetljivo pa je, kako to stori. Na ovitku nove knjige ni na prvem mestu Benedikt XVI., marveč preprosto »Joseph Ratzinger«. Šele na drugem mestu je ime, ki si ga je 19. aprila 2005 po izvolitvi za papeža izbral: Benedikt XVI. Tukaj govori preprost vernik, kristjan Joseph Ratzinger, ne pa nekdanji kardinal, škof, profesor, duhovnik. Da bi bilo to od začetka jasno, sklone predgovor svoje knjige z naslednjim navodilom: "Gotovo mi ni treba posebej povedati, da ta knjiga nikakor ni dejanje cerkvenega učiteljstva, marveč izraža samo moje osebno iskanje 'Gospodovega obličja' (prim. Ps 27,8)" (str. 20). Torej povsem osebna »knjiga o Jezusu«. Pisec takoj na začetku pove, da "je v svoji notranjosti dolgo pripravljala" (9).

Človek in kristjan Joseph Ratzinger pa je vendar tudi papež Benedikt XVI. S tem tako rekoč »dvojnimi imenoma« podpiše tudi svoj predgovor. Pod tem imenom izide knjiga, ki po vsem svetu zbudi veliko pozornost v javnosti. Knjigo beremo kot papeževo knjigo o Jezusu. Težišče in središče njegove knjige o Jezusu je "prisrčno prijateljstvo z Jezusom" (10).

Papež se poda na Agoro, na trg javnega razpravljanja. Na Areopagu (prim. Apd 17,22) današnje mnogovrstnosti mnenj predloži svoj pogled na Jezusa. To, kar naj bi bilo na Areopagih današnjega javnega razpravljanja samoumevno, pove papež svojim bralcem in s tem postavi visoko merilo kakovosti: "Zato je vsakomur dovoljeno, da mi ugovarja. Bralke in bralce prosim samo za tisto mero naklonjenosti, brez katere ni nobenega razumevanja" (str. 20).

Za papeža Benedikta XVI. je bilo Sveto pismo srce in središče teologije. Kardinal Schönborn pravi: »V mnogih letih, ko sem ga smel doživljati kot profesorja, kot škofa, kot prefekta kongregacije za verski nauk, ga nikoli nisem videl brez njegove knjige 'Nestle', to je kritične izdaje grške Nove zaveze. Ne poznam nobenega teologa, ki je notranje tako domač s Svetim pismom kakor on.« Štiriindvajset let je predsedoval Papeški biblični komisiji, ki združuje prvovrstne katoliške strokovnjake Svetega pisma. Ratzinger pozna »historično-kritično« metodo razlage Svetega pisma. In če je do nje kritičen, to ni iz bojazni, marveč iz utemeljenega prepričanja, da mora priznavati svoje meje. Takole piše: "Upam, da bo bralcu postalo razvidno, da ta knjiga ni napisana proti moderni eksegezi, marveč v veliki hvaležnosti za tisto veliko, kar nam je podarila in nam podarja" (str. 19). Ratzinger ve, o čem govori. Njegova knjiga na vsaki strani izpričuje, kako je seznanjen z deli današnje svetopisemske znanosti. V tem smislu bere Jezusovo življenje od krsta v Jordanu do spremenitve na gori. Ta prvi zvezek obsega Jezusovo javno delovanje. Pričakujemo drugi zvezek, ki bo obravnaval začetek in konec Jezusove zemeljske poti.

Ali je Jezus sam skladen, verodostojen? Po osebni pričevanju papeža Benedikta je bila ena od pobud za pisanje te knjige srečanje s knjigo »velikega judovskega učenjaka Jakoba Neusnerja« (str. 91): *A Rabbi talks with Jesus. An Intermillennial interfaith exchange*, Doubleday, New York 1993; nemško: *Ein Rabbi spricht mit*

Jesus, Claudius, München 1997). Jakob Neusner se je "tako rekoč uvrstil med poslušalce govora na gori in nato neposredno poizkušal podati pogovor z Jezusom" (str. 91).

"Skušajmo sprejeti bistvo tega pogovora, da bi spoznali Jezusa in bolje razumeli svoje judovske brate" (str.121). Rabin "Neusner je – v svojem notranjem pogovoru – prav ves dan sledil Jezusu. Zdaj se umakne k molitvi in preučevanju tore skupaj z Judi nekega majhnega mesta, da bi se o tem, kar je slišal, pogovoril s tamkajšnjim rabijem – vedno v misli sočasnosti onkraj tisočletij" (str. 121). Ti zdaj primerjajo Jezusov nauk z učenjem judovskega izročila. Rabin vpraša Neuserja, če Jezus uči isto kakor oni. Neusner: "Ne natanko, ampak približno." "Kaj je izpustil?" "Nič." "Kaj je dodal?" "Samega sebe." (str. 122).

Kaj je Jezus prinesel? Novo socialno ureditev? Njegovo kraljestvo ni od tega sveta, pojasni. Jezus je že v zavrnitvi skušnjav oz. skušnjavca jasno zavrnil znotrajsvetno pričakovanje odrešenja. S tem ima opraviti kritika tako imenovane »teologije osvoboditve«, ki jo je podal prefekt kongregacije za nauk vere in ki so jo pogosto napačno razumeli. V premisleka vrednem poglavju o Jezusovih skušnjavah je rečeno: "Nobeno kraljestvo tega sveta ni božje kraljestvo, kratko malo stanje odrešenja sveta. ... Kdor trdi, da more urediti odrešen svet, pritrjuje satanovi prevari, daje mu svet v roke" (str. 65).

Kaj pa je Jezus sploh prinesel, če ne izboljšanje sveta? "Tu seveda nastopi veliko vprašanje, ki nas bo spremljalo skoz vso to knjigo: A kaj je Jezus sploh prinesel, če ni prinesel svetovnega miru, ne blaginje za vse, ne boljšega sveta? Kaj je prinesel? Odgovor se glasi čisto preprosto: Boga. Prinesel je Boga" (str. 65).

Je to vse? "Samo zaradi svoje trdosrčnosti mislimo, da je to malo" (str. 65). "Osnovna Izraelova zapoved je tudi osnovna zapoved za kristjane: edino Boga je treba častiti" (str. 66). To je predpostavka za zapovedi ljubezni do bližnjega. Brez prvenstva Boga človekovo dostojanstvo ne zdrži dolgo. "Jezus je prinesel Boga in s tem resnico o našem vprašanju od kod in kam" (str. 65).

Kaj pa vse to pove o Jezusu? Ali niso vsi ustanovitelji verstev prinesli vednosti in modrosti od zgoraj? V svojem uvodnem »prvem pogledu na Jezusovo skrivnost« se naš pisec sooči z vprašanjem, kako Jezus »prinese Boga« (str. 21-29). Mojzes je v Stari zavezi srednik spoznanja Boga, božje volje. Mojzes ni bil vedeževalec zaprte prihodnosti, marveč prijatelj in zaupnik Boga, »s katerim je Gospod govoril od obličja do obličja« (5 Mz 34,10). Neposrednost do Boga je razpoznavno znamenje Obljubljenega, Mesije. Jezus je obljubljeni novi Mojzes. "Jezus živi pred obličjem Boga, ne samo kot prijatelj, marveč kot Sin; živi v najgloblji edinosti z Očetom" (str. 27). "Če izpustimo to dejansko središče, gremo mimo resničnega bistva Jezusovega lika; potem je protisloven in konec koncev nerazumljiv" (str. 27).

V bistvu je vsa knjiga Josepha Ratzingerja, Benedikta XVI., en sam, »simfoničen« poskus, izkazati »ustreznost« Jezusovega lika. Jezus je edini, ki je povsem in neposredno Bog. Ratzinger hoče samo eno: »okrepiti živi odnos do Jezusa" iz Nazareta (str. 20).

Anton Štrukelj

Ljubljana, 31. maja 2007